

Europa, negeer de VS en kom in actie tegen Israël

De afspraken tussen de VS en Israël zijn desastreus. De EU moet zelf iets doen, vinden **Dries van Agt**, **Laurens Jan Brinkhorst** en **Hans van den Broek**.

Alle diplomatieke inspanningen ten spijt verkeert het vredesproces in het Midden-Oosten opnieuw in een impasse. De belangrijkste oorzaak hiervan is het Israëlische nederzettingenbeleid. Terecht weigeren de Palestijnen te onderhandelen zolang Israël doorgaat met het roven en bebouwen van land waarop een levensvatbare Palestijnse staat zou moeten verrijzen.

Om de impasse te doorbreken, hebben de Amerikaanse president Obama en diens minister van Buitenlandse Zaken Clinton de Israëlische premier Netanyahu verzocht om de tijdelijke en beperkte 'bouwstop' met negentig dagen te verlengen. In ruil daarvoor zou Israël een omvangrijk pakket aan diplomatieke en militaire steunmaatregelen ontvangen.

Mocht de Israëlische regering deze deal accepteren, dan zullen de onderhandelingen naar verwachting op korte termijn worden hervat. Maar de kans op vrede zou hierdoor ernstige schade oplopen.

Uit diverse mediaberichten blijkt dat Oost-Jeruzalem buiten de bouwstop zou vallen. Het vooruitzicht op een levensvatbare Palestijnse staat, waarvan Oost-Jeruzalem de hoofdstad en de economische motor zou moeten zijn, verdwijnt daardoor uit zicht. Ook veel lopende bouwprojecten zouden uitgezonderd zijn van de bouwstop, zoals duizenden huizen in aanbouw op de Westoever.

Ronduit desastreus zijn de gevolgen van twee toezeggingen die de VS naar verluidt aan Israël hebben gedaan. Eén: dat zij na afloop van de periode van negentig dagen geen nieuwe bouwstop zullen eisen. Twee: dat zij in de VN-Veilighedsraad systematisch alle pogingen zullen blokkeren om de druk op Israël te doen toenemen.

De eerste toezegging ondergraaft niet alleen de internationale rechtsorde, maar markeert ook een gevaarlijke breuk met de Amerikaanse opstelling tot dusver, die, zelfs als de deal afketst, nauwelijks nog kan worden hersteld.

De Routekaart naar Vrede (2003) verplichtte Israël om alle nederzettingenactiviteit te staken. De Annapolis-overeenkomst (2007) bevestigde deze verplichting.

Na zijn aantreden heeft president Obama de nederzettingen tot speerpunt verheven. In zijn fameuze toespraak in Kairo in juni 2009 zei hij: „De Verenigde Staten accepteren niet de legitimiteit van gecontinueerde Israëlische nederzettingen. Deze constructie schendt eerdere afspraken en ondermijnt pogingen om vrede te bereiken. Het wordt tijd dat deze nederzettingen ermee ophouden.”

Kairo is historische. Niets wijst erop dat de Amerikaanse tegemoet-

Netanyahu frustreert continu Obama's vredesinspanningen

komingen zijn gekoppeld aan tastbare vooruitgang in het vredesproces. Niets wijst erop dat Netanyahu tegenprestaties heeft moeten toezeggen die voor de lange termijn relevant zijn.

Wellicht hebben de Amerikanen deze vrijblijvendheid ingecalculleerd, in de hoop Netanyahu's opstelling zodanig te verzachten dat hij verandert in een *Man of Peace*. Zo zal het niet lopen. Sinds zijn aantreden in maart 2009 is Netanyahu erop uit geweest de vredesinspanningen van Obama te frustreeren. Hij neemt deel aan het vredesproces om de Palestijnen diplomatiek te neutraliseren en Israël's imago te verbeteren.

Aan de Palestijnen doet Netanyahu geen enkele concessie. Steeds eist hij van hen dat ze zonder voorwaarden vooraf aan de onderhandelingsstafel komen, hoewel hij zelf niet-onderhandelbare standpunten inneemt die vrede blokke-

ren. De kans dat er tijdens de beoogde bouwstop een diplomatieke doorbraak wordt bereikt, is nihil.

Na de bouwstop zal de kolonisatie versneld doorgaan, en door de tweede Amerikaanse toezegging zullen de mogelijkheden om Israël onder druk te zetten aanzienlijk zijn ingeperkt.

Voor de Europese Unie staat veel op het spel. Het Israëlisch-Palestijnse conflict woedt in haar achtertuin. Het vredesproces dat een oplossing zou moeten voortbrengen, is gaan lijken op een Amerikaans-Israëlisch onderonsje. De Palestijnen bungelen erons in de marge en de EU is gereduceerd tot een toeschouwer die mag opdraaien voor de kosten van de Israëlische bezetting.

Het bij leven populaire argument dat alleen de VS invloed kunnen uitoefenen, is een drogreden om geen kleur te bekennen en geen verantwoordelijkheid te nemen. In werkelijkheid is de EU een machtsfactor van betekenis. Zij beschikt over bilaterale middelen om directe en effectieve invloed uit te oefenen. De inzet daarvan is afhankelijk van politieke wil.

Deze politieke wil moet nu gemobiliseerd worden. De tijd is gekomen voor een eigen en pro-actieve opstelling van de EU, die niet alleen in woord, maar ook in daad is gebaseerd op het internationaal recht en dus consequenties verbindt aan de voortgaande schending daarvan.

Natuurlijk zal een dergelijke opstelling de betrekkingen met Washington op de proef stellen. Dat gebeurt omgekeerd ook, door de politieke keuzes die Obama en Clinton maken. Het heeft voor de EU geen enkele zin de VS te blijven volgen, terwijl die zich begeven op een doodlopend spoor. Aan deze realiteit kan ook de Nederlandse regering niet ontsnappen.

Dries van Agt (CDA) is oud-premier en voorzitter van The Rights Forum. Laurens Jan Brinkhorst (D66) is oud-minister van Economische Zaken. Hans van den Broek (CDA) is oud-minister van Buitenlandse Zaken.